

Debat mellem elever på Frederikssund Gymnasium og Klimarådet

Den 18. sep. 2026 mødtes ca. 250 gymnasieelever og Klimarådet til en debat om forbrugsbaserede udledninger i anledning af gymnasiernes nationale klimahandledag. Drøftelserne tog udgangspunkt i temaerne: boligformer, klimavenlige fødevarer, transport og forbrug af tøj/elektronik. Hovedpointerne fra eleverne er samlet herunder:

Boligformer

- **Frihed til selv at vælge boligtype er vigtigt.** Eleverne er positive overfor, at der bliver sat rammer for boligens størrelse, men ønsker ikke, at man tvinges til at bo tæt eller sammen med andre. Tiny houses kan være en mulighed, men opleves generelt som for små.
- **Drømmer om bolig med plads til at være sammen med venner og familie.** Mange forestiller sig en boligrejse, hvor de først bor i lejlighed i København som unge og senere flytter ud af byen til et større hus med have. Eleverne ønsker et samfund med blandede boligområder, boligtyper og diversitet.
- **Flere bæredygtige og energivenlige boliger.** Emnet var generelt svært at relatere til. Eleverne er positive overfor, at der stilles krav som sikrer energivenlige boliger fx- installation af varmepumper og solceller. Det skal være væsentligt billigere at renovere frem for at bygge nyt.

Fødevarer

- **Pris og nemhed er afgørende.** Eleverne mener, at prisen er den vigtigste faktor, når de vælger fødevarer. Bæredygtige og økologiske valg kan være svære at prioritere, hvis økonomien er presset. Maden skal samtidig være nem at købe, tilberede og spise. Eleverne efterlyser strukturelle løsninger, der gør det nemmere at vælge bæredygtigt – fx lavere priser, bedre tilgængelighed af vegetariske alternativer, sæsonbaserede råvarer og ændringer i moms eller andre økonomiske incitamenter.
- **Smag og mæthed betyder meget.** Eleverne vil gerne spise sundere og mere grønt, men maden skal smage godt og mætte. Der er fordomme om, at vegetarmad ikke smager godt. Flere er ikke villige til at undvære kød, bl.a. fordi de forbinder kød med protein, som er vigtigt når man styrketræner.
- **Pris vigtigere end klimahensyn og dyrevelfærd.** Eleverne har en vis klimabevidsthed og kender bl.a. CO₂-pyramiden, men klima er generelt ikke første prioritet ved fødevarevalg. Dyrevelfærd betyder også noget, men prisen vejer tungere i den konkrete situation.
- **Kantinen spiller en vigtig rolle.** Eleverne efterspørger flere vegetariske retter, sundere retter, friskere råvarer og lavere priser i kantinen. Kylling og falafel nævnes som gode alternativer til okse- og svinekød. Vegetarmad bør også være tilgængelig ved særlige arrangementer som Galla. Der efterspørger opskrifter, som er nemme at tage med hjem og mere fokus på klima og mad på skolen. Det kan gøre det lettere at omsætte ønsket om at spise mere klimavenligt til konkrete handlinger.
- **Familien har stor indflydelse.** Forældrene står ofte for indkøb og madlavning, og derfor har eleverne begrænset indflydelse på valg af fødevarer derhjemme. Familiens økonomi spiller også en stor rolle. Eleverne peger på, at børn og unge med fordel kan inddrages mere i indkøb og madlavning. Flere af dem ser gennem deres fritidsjob i supermarkeder, hvor meget mad – herunder kød – der bliver smidt ud. Der er derfor opbakning til fx madplaner, som kan gøre det lettere at planlægge indkøb og reducere madspild.

Transport

- **Kollektiv transport opleves af mange som upraktisk og ustabil.** Busserne passer ikke altid med skoleskemaet eller når de skal til fritidsaktiviteter. Især om eftermiddagen og senere på dagen er afgang og rejsetider en udfordring. Der efterspørges flere og mere præcise afgang og billigere eller gratis offentlig transport.
- **Bilen vælges til pga. afstande, tid og fleksibilitet.** Mange bruger forældrenes bil eller har egen bil. Bilen giver fleksibilitet og er hurtigst, når den kollektive transport ikke fungerer optimalt eller man bor i yderområder med dårlig busdækning.
- **Samkørsel har potentiale, men også sociale barrierer.** Mange af de elever der har adgang til bil tager ofte venner med på vejen. De synes det giver mening at køre sammen, men det kan føles akavet eller utrygt at køre med mennesker, man ikke kender. Mange vil derfor ikke bruge en app til samkørsel. Økonomiske incitamenter som betaling ved samkørsel har betydning, men ikke meget, da forældrene ofte betaler benzinen.
- **Infrastrukturen skal være bedre, hvis cyklen skal vælges.** Der efterspørges bedre belysning på cykelstier herunder Supercykelstien, bedre vedligeholdelse af veje og sikre cykelparkeringsmuligheder ved stationer. Utrygge stationer og risiko for cykeltyveri er konkrete barrierer.
- **Elcykler attraktive men dyre.** Elcykler ses som et alternativ til bil, knallert og bus, men prisen er en væsentlig barriere. Tilskud til elcykler, billigere deleordninger eller adgang til gratis elcykler kunne få flere til at overveje dem. De nuværende elcykler fra Dott er for dyre at bruge til hverdag.
- **Sundhed vigtigere end klima.** For mange er sundhed en vigtigere motivation for at cykle end CO₂. Forældrenes valg og holdning betyder også noget i forhold til transportvanerne.
- **Gymnasiets rolle.** Der kunne indføres mere hjemmearbejde og fjernundervisning i enkelte fag for at reducere transportbehovet. Samtidig efterspørges bedre koordinering mellem skoleskemaer og offentlig transport.

Forbrug af tøj og elektronik

- **Genbrug er blevet socialt acceptabelt.** Det er i dag almindeligt accepteret at gå i genbrugstøj. Platforme som Vinted har været med til at gøre genbrug mere attraktivt og tilgængeligt. Flere bruger også Marketplace og DBA.
- **Pris og udseende betyder mest.** Eleverne vælger genbrug, fordi det er billigere, men udseende betyder mest. Dyrt tøj opleves ikke nødvendigvis som lig med god kvalitet.
- **Genbrug reducerer ikke forbruget.** Selvom flere køber mere genbrugstøj, betyder det ikke nødvendigvis, at de køber mindre tøj samlet set. Der er et ønske om variation og om ikke at gå i det samme tøj hele tiden.
- **Nemhed er afgørende.** Det er ofte nemmere at købe nyt end at lede efter noget bestemt i genbrugsbutikker. Der efterspørges mere overskuelige løsninger – fx et samlet "genbrugssupermarked" eller digitale løsninger, hvor man kan se, hvad der er tilgængeligt.
- **Manglende viden er ikke problemet.** Mange elever er allerede klar over ressourceforbruget ved produktion af nyt tøj (kemikalier, vandforbrug, transport mm.), mens andre efterspørger mere konkret viden om bæredygtigt tøj. Valg af tøj handler mest om tilgængelighed, pris, kvalitet og bekvemmelighed.
- **Repair og byttemarkeder er mindre attraktivt.** Eleverne ikke umiddelbart motiverede for at upcycle eller reparere deres tøj i repair-caféer, men kunne måske godt være interesseret i tøj-biblioteker og muligheder for at bytte ting, hvis tilbuddene er lokale og centralt placeret.
- **Elektronik bruges ofte til det ikke kan mere.** Mange køber først en ny mobil/computer, når den gamle ikke virker mere og nogle elever sælger også deres brugte mobil videre. Mange oplever problemer med mobilens batteri som en barriere for at den til at holde længere. Der efterspørges mere ansvar hos producenterne for at få produkterne til at holde længere.